

بیرون از عدالت است. از طرف دیگر، سلب آزادی هم از رشد بشری می‌کاهد. بنابراین بینابینش مسأله عدالت و اعتدال است. زندگی قدیم در سایه اخلاق دینی و حاکمیت اصول اخلاقی و دینی در درون انسان‌ها قرار داشت و قانون‌های دنیوی چندان روی آنها تأثیر نداشت، چون نیازی به آنها نبود. اما امروزه در زندگی جدید، مردم فقط سعی می‌کنند خودشان را از سیطره قانون کنار بکشند و نجات دهند و به اصطلاح از زیر بار سلطه قانون دربروند. مقدار زیادی از مشکلات زندگی از جهل ناشی می‌شود. برای آموزش زندگی باید سعی شود یک نهضت ضد جهل به راه انداخته شود. جهل در مقابل عقل است. اگر تعقل افزایش یابد، جامعه در سایه خرد زندگی خواهد کرد و قرار داشتن جامعه در سایه خرد، منادی بهترین زندگی است. وجه مشترک را باید زندگی در سایه خرد قرار داد و در جهت بسط تعقل کوشش کرد.

گزارش‌گر: محمدباقر محمدی‌منور

بررسی امکان و امتناع نواندیشی دینی (۱) و (۲)

میراحمدی، محقق داماد، پورفرد، پورازغدی و محمدرضا تاجیک

ایران، ش ۳۱۰۷ و ۳۱۰۸، ۱۳۸۷/۱۰/۷۵

از دیدگاه میراحمدی، سنت، مجموعه افکار و اعمالی است که به شکل موروثی و به جا مانده از پیشینیان به صورتی مسلم و قانع‌کننده از نسلی به نسل دیگر انتقال پیدا می‌کند. مفهوم تجدد نیز مجموعه افکار و اعمالی است که در غرب شکل گرفت و تمامی عرصه‌ها، نهادها و به ویژه شیوه‌های زندگی را متحول ساخت. در یک طیف‌بندی می‌توان سه جریان سنت‌گرایی دینی، نوگرایی دینی و نواندیشی دینی را نام برد. سنت‌گرایی دینی، با نپذیرفتن امکان‌سازش میان سنت و تجدد، به سنت اصالت داده و به طرد تجدد اقدام می‌کند. سنت‌گرایان تلاش می‌کنند با برگشت به عصر سنت، گزاره‌ها و نشانه‌های آن عصر را در زمان حاضر تحقق ببخشند و به سؤالات جدید پاسخ دهند. پس سنت‌گرایی دینی، از سنت‌گرایی آغاز شده و به نواندیشی دینی ختم می‌شود. نوگرایی دینی، پرسش‌های امروز را به نص ارجاع می‌دهد و با عبور آن به مسیر طولانی تاریخ تفکر اسلامی، در صدد طراحی یک استراتژی است که این استراتژی در سطح کلان در تمدن‌سازی، و در سطح خرد در دولت‌سازی اسلامی، ظهور کند. جریان نواندیشی دینی در نگاه به نص و سنت ناگزیر از شالوده‌شکنی سنت است. در این نگاه ساختار شکنانه میان دین و معرفت دینی تفکیکی صورت می‌پذیرد. میراحمدی در پایان پنج گزاره را عنوان کرده که نشان‌دهنده امتناع مفهومی ترکیب نواندیشی دینی بود:

بازتاب اندیشه ۱۰۶
گزارش‌ها